ÚJ MAGYARORSZÁG VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM 2007–2013

DARÁNYI IGNÁC TERV

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

AGGTELEKI NEMZETI PARK

BIO Aqua pro

GREEN ACTION ZÖLD AKCIÓ

A Komlóskai Mogyorós-tető és Zsidó-rét (HUBN 20090) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

NATURA 2000

Jósvafő
2013

Ügyfél
Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partner
BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.
Zöld Akció Egyesület

Szakmai koordinátor
Dr. Boldogh Sándor
Dr. Juhász Péter

Vezető szakértők
Farkas Tünde
Krajnyák Cecília

Közreműködő szakértők

Dr. Vojtkó András
Dr. Rácz István
Mizsei Edvárd
Huber Attila
Farkas Roland
Farkas Emese
Felházi László
Zsólyomi Tamás
Visnyovszky Tamás
Barati Sándor
Barati Balázs
Demeter Zoltán
Hudák Katalin
Kiss József
Tóth Viktor
Spéder Ferenc

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll.
A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv....2
1. A terület azonosító adatai....3
1.1.Név....3
1.2.Azonosító kód....3
1.3.Kiterjedés....3
1.4.A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek....3
1.4.1.Jelölő élőhelyek....3
1.4.2.Jelölő fajok....3
1.5.Érintett települések....3
1.6.Egyéb védettségi kategóriák....4
1.7.Tervezési és egyéb előírások....4
1.7.1.Természetvédelmi kezelési terv....4
1.7.2.Településrendezési eszközök....4
1.7.3.Körzeti erdőtervek és üzemtervek....4
1.7.4.Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek....4
1.7.5.Halgazdálkodási tervek....5
1.7.6.Vízgyűjtő-gazdálkodási terv....5
1.7.7.Egyéb tervek....5
1.7.8.Jogerős engedélyek....5
2. Veszélyeztető tényezők....6
3. Kezelési feladatok meghatározása....7
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése....7
3.2. Kezelési javaslatok....7
3.2.1. Élőhelyek kezelése....7
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés....25
3.2.3. Fajmegőrzési intézkedések....25
3.2.4. Kutatás, monitorozás....25
3.2.5. Mellékletek....27
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében....28
3.3.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer....28
3.3.2.Javasolt agrártámogatási rendszer....30
3.3.3. Pályázatok....30
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja....30
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök....30
3.4.2. A kommunikáció címzettjei 32
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel....33
4. Térképek....35
4.1. Területi lehatárolás....35
4.2. Élőhelytérkép....36
4.3. Kezelési egységek a helyrajzi számokkal....38

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Komlóskai Mogyorós-tető és Zsidó-rét kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN 20090

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	357,86 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 6520- Hegyi kaszálórétek
- 9110 - Mészkerülő bükkösök (Luzulo-Fagetum)
- 9130- Szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum)
- 6230 - * Fajgazdag Nardus-gyepek szilikátos alapkőzetű hegyvidéki területeken és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein

1.4.2. Jelölő fajok

- leánykökörcsin (Pulsatilla grandis)
- erdélyi avarszöcske(Pholidoptera transsylvanica)
- erdélyi tarsza (Isophya stysi)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet tartalmazza.

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Komlóska	357,86	100

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Országosan védett	172/TK/84	Zempléni Tájvédelmi Körzet részeként	129,59 ha (a teljes területből)	1/1984 (XII.13) OKTH rendelet, melyet a 147/2007. (XII.27) KvVM rendelet deregulált
Különleges madárvédelmi terület	HUBN 10007	Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völggyel	A tárgyi Natura 2000 terület teljes egészében átfed a madárvédelmi területtel.	14/2010 (V.11) KvVM rendelet
Országos ökológiai hálózat		Országos ökológiai hálózat övezet	A tárgyi Natura 2000 terület teljes egészében az Országos ökológiai hálózat övezet része, magterület besorolással.	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

- A Zempléni Tájvédelmi Körzetre korábban elkészült a kezelési terv dokumentáció, de a természetvédelmi kezelési terv jogszabályi kihirdetése nem történt meg.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Komlóska Község Településrendezési terve 2009-2010. 2/2010. (04.01) Önkormányzati határozattal jóváhagyva.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- Erdőhorváti Erdőtervezési Körzet üzemterve. Érvényes: 2007. január 1. - 2016. december 31. Jóváhagyta: Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Miniszter (2007. augusztus 23.)

Erdőtervezési körzet	Érintett települések	Aktuális erdőterület (ha)	Erdőtervezés éve
Erdőhorváti	Komlóska	128,43	2007

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- A terület a II/3 Zempléni Nagyvadas vadgazdálkodási körzethez tartozik, melynek üzemterve 2007-2017-ig érvényes, jóváhagyója a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Miniszter
- Vadászati egység tekintetében kisebb részben az Északerdő Zrt., nagyobb részben a Pusztavár vadásztársaság a vadászatra jogosult. Éves vadgazdálkodási terveik:
    - Északerdő Zrt. 3525 Miskolc Deák tér 1. Érvényes: 2013. március 1- 2014. február 28. Jóváhagyta: 2013.03.13. B.-A.-Z. megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság, Miskolc Blaskovics u. 24.

- Pusztavár Vadásztársaság 3937 Komlóska Rákóczi F. út 44. Érvényes: 2013. március 1- 2014. február 28. Jóváhagyta: 2013. 03. 28. B.-A.-Z. megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság, Miskolc Blaskovics u. 24.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A területen nincs halászati víztér, ezért nincs halgazdálkodási terv.

1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

A terület a Tolcsva-patak felső vízgyűjtőjének a része. Területileg a 2-5. Tokaj-Hegyalja vízgyűjtő-gazdálkodási alegység Vízgyűjtő-gazdálkodási tervében szerepel.

1.7.7. Egyéb tervek

Egyéb terv nem ismert.

1.7.8. Jogerős engedélyek

A Komlóska 044-es hrsz-on vezetékjoga van az ÉMÁSZ Nyrt -nek. (Komlóska 0,4 kW-os 1.sz vezeték.)

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelen-tősége	Érintett te-rület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen mó-don gyakorol hatást?
K02.01	természetes élőhely átalakulások, szukcessziós folyamatok	H	50	6230 - * Fajgazdag Nardus-gyepek szilikátos alapkőzetű hegyvidéki területeken és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein és 6520- hegyi kaszálórétek cserjésedése miatt az élőhely szerkezete átalakul, a gyepfajok – a jelölő leánykökörcsin (Pulsatilla grandis) is - kiszorulnak.
F03.01.01	vadak károkozása (túltartott vadállomány)	H	50	6230 - * Fajgazdag Nardus-gyepek szilikátos alapkőzetű hegyvidéki területeken és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein és 6520- hegyi kaszálórétek egyaránt veszélyeztetettek. A nyílt élőhelyeken a nagyfokú túrás, a vadetetők és szórók kialakítása a jelölő leánykökörcsin (Pulsatilla grandis) populációjának csökkenésével jár, élőhelyeinek degradációját okozza.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	L	1-2	Az aranyvessző fajok és a parlagfű inváziója a6230 - * fajgazdag Nardus-gyepeket szilikátos alapkőzetű hegyvidéki területeken és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein és a 6520- hegyi kaszálóréteket egyaránt veszélyezteti különösen a szórók, vadföldek és a vadtúrások által bolygatott területeken.
B01.02	erdősítés/fásítás idegenhonos fafajokkal	M	15	A fenyőtelepítés és spontán terjedés minden jelölő élőhelyen (6230 - * Fajgazdag Nardus-gyepek szilikátos alapkőzetű hegyvidéki területeken és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein, 6520- hegyi kaszálórétek, 9110 - Mészkerülő bükkösök (Luzulo-Fagetum), 9130- Szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum) veszélyeztető tényező. Mivel a természetes erdő és gyepszerkezetet megbontja és utóbbit árnyékolja, a tűavar savanyítja a talajt.
A04.03	pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	M	50	Hegyi kaszálórétek (6520) becserjésedését vonja maga után.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

- A fajgazdag Narus-gyepek (6230) és hegyi kaszálórétek (6520), valamint a bennük élő közösségi jelentőségű, jelölő fajok - leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*), erdélyi tarsza (*Isophya stysi*), erdélyi avarszöcske *(Pholidoptera transsylvanica)- és egyéb* védett fajok megőrzése, élőhelyük fenntartása és helyreállítása.
- Az erdélyi tarsza (*Isophya stysi*) állományainak megőrzése a magasfüvű kaszálórétek gyepként való fenntartásával.
- Az erdélyi avarszöcske *(Pholidoptera transsylvanica)* állományának fennmaradásához szükséges sűrű, cserjés szegélyek megőrzése.
- 9110 - Mészkerülő bükkösök (Luzulo-Fagetum) és 9130- Szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum) természetességének és területi arányának megőrzése.
- A területen terjedő idegenhonos fafajok (erdei-, vörös és feketefenyő) állományainak felszámolása, az élőhelyek helyreállítása.
- A HUBN10007 különleges madárvédelmi területtel való érintettség miatt a területen előforduló közösségi jelentőségű madárfajok életfeltételeinek, zavartalanságának biztosítása.

3.2. Kezelési javaslatok

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) a fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Az itt megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé.

A kezelési egységek lehatárolása az egyes azonos kezelést igénylő élőhelyek (Á-NÉR-szerinti elkülönítés) összevonásával jött létre. Egyes esetekben csak 1-1 speciális igényű élőhely tartozik egy kezelési egységbe. A vonatkozó térkép a 3.2.5. fejezetben található.

<u>Kötelező érvényű előírások</u>

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/ 2004. (X.8.) Korm. rendelet, valamint az erdők és fásítások esetében az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény előírásai kötelező érvényűek. Ezen előírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

Az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer megállapításáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet szerinti előírásokat a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs kifizetéseknél is alkalmazni kell. A támogatás igénybevétele esetén kötelezően alkalmazandó a „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” feltételrendszere.

A termőföldek hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó rendelkezéseket a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény is megállapít.

Kötelező érvényű előírások

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/ 2004. (X.8.) Korm. rendelet, valamint az erdők és fásítások esetében az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény előírásai kötelező érvényűek. Ezen előírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

Az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer megállapításáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet szerinti előírásokat a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs kifizetéseknél is alkalmazni kell. A támogatás igénybevétele esetén kötelezően alkalmazandó a „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” feltételrendszere.

A termőföldek hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó rendelkezéseket a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény is megállapít.

Önkéntesen vállalható előírások

3.2.1.1.GYEPEK

Gyepek esetében legfontosabb feladat a nyílt, inváziós és gyomfajoktól mentes, természetes növénytakaróval fedett élőhelyek megőrzése, fenntartása. Ezen cél elérése érdekében elengedhetetlen antropogén hatásra kialakuló gyakori tűzeseteket megelőzése, a megfelelő és kímélő agrotechnika kiválasztása, a jelölő fajok életmenetét, virágzását, fészkelését és fiókanevelését figyelembe vevő kaszálási időpont megválasztása A legeltetés csak a kevésbé sérülékeny területeken képzelhető el.

A madárvédelmi szempontok figyelembe vétele a HUBN10007 kódszámú madárvédelmi területtel való átfedés miatt fontos.

KE-1 kezelési egység

A hegyi rétek és a szőrfüves gyepfoltok a terület meglehetősen sérülékeny, kis kiterjedésű élőhelyei ezért kíméletes gyepgazdálkodás, elsősorban kaszálással történő fenntartás javasolható. A kaszálást nem szükséges minden évben elvégezni – 2 évente elegendő, elsősorban a feljövő cserjék miatt. A kaszálási időpontban történő korlátozásra a jelölő növényfaj valamint egyéb közösségi jelentőségű és védett fajok virágzásának és termésérlelésének biztosítása érdekében történik. Az inváziós fajok irtására a természetes gyepszerkezet, míg a cserjék visszaszorítására az árnyékolás megszüntetése miatt van szükség. A védett cserjefajokat, méretes vadgyümölcsöket, odvas fákat madárvédelmi szempontból is meg kell őrizni.

(1) Meghatározás: Élőhelykód (Á-NÉR): E2, E34, és hibridkategóriáik. Élőhelykód(Natura 2000): 6230 - * Fajgazdag Nardus-gyepek szilikátos alapkőzetű hegyvidéki területeken és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein, 6520- Hegyi kaszálórétek,
(2) Érintett földrészletek: Komlóska 055/2a, 055/2b, 086/13
(3) Gazdálkodási jellegű kezelési, javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.	
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY11	Hengerezés nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
Gy14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.	
GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.	
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.	
Gy25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.	
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.	
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.	

Gy30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.	
Gy76	Kaszálás augusztus 10. után lehetséges.	
GY80	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.	
GY94	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.	
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.	
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.	
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.	Natura 2000 jelölő fajok életmenetét maximálisan figyelembe kell venni, ezért célszerű a NPI-gal előzetesen egy ilyen tervet kidolgozni.

KE-2 kezelési egység

A szubpannon sztyepprétek és félszáraz gyepek a terület sérülékeny élőhelyei ezért kíméletes gyepgazdálkodás, elsősorban kaszálással történő fenntartás javasolható. A kaszálási időpontban történő korlátozásra a jelölő, közösségi jelentőségű és védett növényfajok virágzásának és termésérlelésének biztosítása érdekében történik. Az inváziós fajok irtására a természetes gyepszerkezet, míg a cserjék visszaszorítására az árnyékolás megszüntetése miatt van szükség. A védett cserjefajokat, méretes vadgyümölcsöket, odvas fákat madárvédelmi szempontból is meg kell őrizni a madárvédelmi területtel való átfedés miatt.

(1) Meghatározás: Élőhelykód (Á-NÉR): E1, H3a, H4 és hibridkategóriáik, valamint cserjésedett változataik. Élőhelykód(Natura 2000): 6240 Szubpannon lejtősztyeppek és sziklafüves lejtők, 6210 Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik *(Festuco-Brometalia)*
(2) Érintett földrészletek: Komlóska 044, 045, 050, 051, 052, 060, 085, 088, 091, 042a, 042b, 042c, 049/1, 049/10, 049/11, 049/12, 049/13, 049/14, 049/15, 049/16, 049/2, 049/3, 049/4, 049/5, 049/6, 049/7a, 049/7b, 049/7c, 049/8a, 049/8b, 049/9a, 049/9b, 049/9c, 049/9d, 055/2a, 055/2b, 086/10, 086/11, 086/13, 086/14, 086/15, 086/15, 086/16, 086/17, 086/18, 086/19, 086/19, 086/20, 086/21, 086/22a, 086/22b, 086/3, 086/5a, 086/5b, 086/5c, 086/6, 086/8, 087/10, 087/12, 087/13, 087/14, 087/15, 087/15, 087/2, 087/3a, 087/3b, 087/4, 087/7, 087/9, 090a, 095/10a, 095/10b, 095/11a, 095/11b, 095/12a, 095/12b, 095/15,

095/16, 095/17, 095/18, 095/19, 095/3a, 095/3b, 095/3c, 095/4a, 095/4b, 095/5a, 095/5b, 095/6a, 095/6b, 095/7a, 095/7b, 095/8a, 095/8b, 095/9a, 095/9b.

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok:

Kód	gyepterületekre vonatkozó előírások	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.	
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY11	Hengerezés nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.	
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.	
Gy25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.	
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
Gy30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.	
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.	
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolí-	

	tani.	
Gy75	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.	
GY80	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.	
GY94	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.	
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.	
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.	
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.	
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.	Szárzúzás alkalmazása esetén.

KE-3 kezelési egység

A fajszegény, gyomos, degradálódott sztyepprétek és franciaperjés gyepek kezelése, a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon kaszálással és legeltetéssel is hasznosítható. Mivel elsősorban erősen cserjésedett területekről van szó először a cserjéket kell eltávolítani a védett fajok, a fészkelő helyül szolgáló és odvas fák kíméletével.

(1) Meghatározás: Jellegtelen üde és száraz gyepek és cserjésedett változataik (OA, OB, OC). Natura 2000 kód: -
(2) Érintett földrészletek: Komlóska 043, 045, 042c, 087/5, 087/6, 087/7, 090a, 090b

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	Kivéve az inváziós lágyszárúak pontpermetezése.

GY03	Műtrágyázás nem megengedett.	
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY11	Hengerezés nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY15	Tűzpászták létesítése nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.	
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.	
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.	
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
Gy30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.	
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.	
Gy67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék	
GY68	Legeltethető állatfaj: juh	
GY57	Villanypásztor csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság írásos véleménye alapján alkalmazható.	

GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.	
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.	
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY116	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.	

3.2.1.2. CSERJÉSEK

KE-4 kezelési egység

A gyepgazdálkodás felhagyása után a hegyi réteken és félszáraz gyepeken megindult a természetes szukcesszió, a becserjésedés. A cserjésedés a jelölő, fajgazdag élőhelyeket egyre inkább kiszorítja ezért a cserjésedés visszafordítása szükséges. A cserjeirtást vegetációs és madárvédelmi terület révén fészkelési időszakon kívül kell végezni, az erdőkkel érintkező területeken szegélyzónák meghagyásával.

(1) Meghatározás: Á-NÉR kód: Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b). Natura 2000 kód: --
(2) Érintett földrészletek: Komlóska 043, 048, 085, 091, 0102/14, 0102/15, 049/16, 049/4, 086/11, 086/13, 086/14, 086/5a, 090a, 090b, 095/12b, 095/13, 095/14, 095/15, 095/17, 095/18, 095/3b, 095/3c, 095/4b, 095/5b.

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások	Magyarázat
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.	
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.	
GY118	Élőhelyrekonstrukció.	Gyeppé visszaalakítás.
E77	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében	

	a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.	

3.2.1.3. ERDŐK

- Figyelemmel a hatályos jogi szabályozásra általános irányelvként rögzíthető, hogy a jelölő erdős élőhelytípusok kedvező természetességi állapotú (természetes és természetszerű erdő, illetve esetleg származék erdő besorolású) állományainál a Natura 2000 rendeltetést elsődleges rendeltetésként szükséges feltüntetni.
- A területen (is) a Natura 2000 élőhelyek megőrzése érdekében fontos a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok (átalakító, szálaló, illetve véderdők esetében faanyag-termelést nem szolgáló üzemmód) minél nagyobb területen való alkalmazása.
- A sérülékeny termőhelyen álló, véderdő jellegű és általában természetvédelmi szempontból is jelentős erdők kisebb, önálló erdőrészletként nem leválasztható állományaiban – az erdőrészlet egészéhez viszonyítva – differenciált erdőkezelést kell biztosítani. A véderdő jellegű foltok általában aktív gazdálkodás nélkül, a természetes erdődinamikai folyamatokra alapozva tartandók fenn, a kezelési feladatok e helyeken az idegenhonos fafajok kiszorítására, a vadkárosítás megelőzésére, a felújulási folyamat segítésére, illetve esetleg a közutak melletti 20-30 m széles erdősávok gondozására terjednek ki.
- A beavatkozásokkal érintett erdők állománynevelése (tisztítások, gyérítések) során az őshonos elegyfafajok egyedei kímélendők, visszahagyandók. Idegenhonos fafajokkal elegyes erdőkben a munkákat az őshonos fafajok megtartásával, az idegenhonos fafajok rovására kell elvégezni. A nevelési munkák során kerülni kell az egyenletes hálózatot kialakító, homogenizáló jellegű beavatkozásokat, törekedni kell a szerkezeti változatosság (alsó lombkoronaszint, cserjeszint, böhöncök, mikroélőhelyek, stb.) megtartására, fokozására.
- A vágásos és átalakító üzemmódba sorolt erdőknél a termőhelyi viszonyok és az állományok egészségi állapota függvényében a lehető legmagasabb vágáskorok alkalmazását kell célul kitűzni. Gyorsan növő fafajok állományaiban (égeresek, füzesek) így 40-70 év, lassan növő fafajok állományaiban pedig 90-140 év közötti vágásérettségi szakaszok határozhatók meg.
- Az erdőfelújítások során a tarvágások mellőzése és a minél vegyeskorúbb, változatosabb állományokat eredményező (folyamatos erdőborítás melletti gazdálkodást/kezelést lehetővé tevő) természetes felújítási módok alkalmazása lehet az irány. Legfontosabb célként a rövid idő (5-10 év alatt) alatt végigvezetett, egyenletes bontáson alapuló, ismét egykorú, homogén állományokat produkáló ernyős felújítóvágásoktól való eltávolodást lehet megfogalmazni, s helyettük a 15-30 évre elnyújtott, egyenlőtlen (lékes-csoportos-foltos) beavatkozással végzett felújítóvágások (egyes ligeterdő-állományokban a szálalás) alkalmazását kell szorgalmazni.
- A természetmegőrzési területen belül az állománytípusok jövőbeni kívánatos aránya és térbeli mintázata a potenciális természetes erdőtársulások eloszlása határozza meg. Az erdőterületeken belül található idegenhonos fafajú erdők (akácosok, erdei- és lucfenyvesek) kis kiterjedésben, 5 ha-t meg nem haladó nagyságrendben vannak jelen. A biológiai inváziót képes akác teljes visszaszorítása kiemelt feladat. Az idegenhonos fafajú erdők fafajcserés átalakítása természetvédelmi szempontból távlatilag indokolt, így annak támogatási rendszeren keresztül való ösztönzése fontos feladat.
- A távlati célállomány-típusok minden erdőterületen a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, őshonos fő- és elegyfafajok alkotta, a potenciális természetes erdőtársulásoknak megfelelő állománytípusok lehetnek.
- Kulcseleme az erdők jó állapotban való fenntartásának az alkalmazott fakitermelési és közelítési technológia. A teljes fában vagy hosszúfában történő vonszolásos közelítés nagyon sok kárt okozhat a visszamaradó állományban, az aljnövényzetben, az erdőtalajhoz

kötötten elforduló mikroélőhelyekben és magában a talajban is. Minél nagyobb arányban szükséges tehát a faanyag megemelt formában való mozgatása, illetve a kíméletes közelítési módok (ideértve a lovas közelítést is) alkalmazása. Fontos szempont továbbá a fakitermelési munkák (faanyag-felkészítés, faanyag-mozgatás, vágásterület-rendezés) időpontjának, időjárási körülményeinek, illetve talajállapotának megválasztása: ezeket a feladatokat elsősorban a fő vegetációs és költési időszakon kívül (augusztus 15. és március 15. között) végezhető.

– Az erdők jó természetességi állapotának megőrzéséhez és fejlesztéséhez, valamint az erdei biodiverzitás-védelméhez hozzátartozik a mikroélőhelyek megtartása és bővítése is. A mikroélőhelyek részben termőhelyi eredetűek (pl. kőgörgeteg, sziklakibúvás, források, erek, patakok, kisvízállások), részben a faállomány-szerkezet függvényében vannak jelen (pl. gyökértányérok, álló és fekvő holtfa, facsonk, hasadt-törött fák, üreges-odvas-taplós törzsek, kéregleválások).

– Közülük kiemelkedő jelentősége van a holtfa különböző formáinak (jelenlététől számos élőlénycsoport léte, lokális megmaradása függhet), így a gazdálkodási célzatú beavatkozások során az álló és fekvő holtfa egy része (elsősorban a vastagabb, 15 cm törzsátmérő feletti holtfa, hektáronként legalább 5m^3 mennyiségben) visszahagyandó.

- Az erdőkben folytatott gazdálkodási/kezelési célzatú beavatkozások során minden esetben tekintettel kell lenni a Natura 2000 jelölő fajok (és természetesen más értékes, védett fajok) populációnak megőrzésére, életfeltételeik biztosítására. Az egyes növény- és állatfajok érdekében foganatosítható intézkedések: a lelőhely, fészkelőhely, szaporodási hely és környékének gazdálkodás alóli (időszakos vagy teljes) mentesítése, az adott élőlénycsoport számára szükséges szubsztrát/közeg (pl. holtfa, odú, cserjeszint, táplálkozási kapcsolatok révén releváns fafaj) megtartása-megjelenítése, az egyéb veszélyeztető tényezők elhárítása.

– Az országos problémaként jelentkező erdei vadkár helyi szinten is megmutatkozik: a térségbeli vaddisznó-populáció főleg taposással, a feltalaj feltúrásával-átforgatásával, makkfelszedéssel, a csemeték kitúrásával okoz kárt, míg az őz- és gímszarvas-állomány a felverődött újulat rágásával, hántásával, szelektálásával képes blokkolni az erdődinamikai, illetve felújulási folyamatokat. A felmerülő problémával szemben az egyetlen lehetséges – mielőbb megvalósítandó – megoldás a térségi szintű, drasztikus vadlétszám-csökkentés!

– A vizsgálati területen belül felmerülő, erdőgazdálkodási tevékenységre visszavezethető veszélyeztető tényezők mérséklése vagy megszüntetése a fentebb ismertetett irányelvek alkalmazásával jórészt biztosítható.

<u>KE-5 kezelési egység</u>

Természetes, illetve természetszerű, honos fafajú erdők esetében alapvető fontosságú a tájidegen fajoktól mentes természetes vagy természetszerű állapot megőrzése, egykorúság esetén a természeteshez közeli vegyeskorúság kialakítása. Törekedni kell a folyamatos erdőborítottságot biztosító használatra. A tájidegen fafajokkal elegyes állományok esetében a honos fafajú felújítás javasolt, valamint a nevelővágások során is a vegyes erdőket a honos fafajúság érdekében kell kezelni. A madárvédelmi területtel való érintettség miatt a fokozottan védett madárfaj fészkének közelében a gazdálkodási tevékenység korlátozására van szükség. Az erdei tisztásokon előforduló jelölő növényfajok érdekében a közelítést és a rakodók kialakítását az értékes gyepes élőhelyeken mellőzni kell vegetációs időszakon kívül is a taposási kár megelőzése miatt.

A közelítéseket, utakat minimalizálni kell, fenntartásuk során pedig gondot kell fordítani az útrézsűk kíméletére, mert azok korpafüveknek és körtike-fajoknak adnak otthont.

Az erdőszegélyek megóvására a bennük élő számos köztük több jelölő növény, lepke és madárfaj megőrzése miatt van szükség.

(1) Meghatározás:Őshonos fafajú erdők és fiatalosaik (Á-NÉR-kód: L2a, K2, K5, , LY2 és LY4, P1 és RC), Natura 2000 kód: 91M0,Pannon cseres-tölgyesek, 91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek, 9130 Szubmontán és montán bükkösök, , 9180 Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion erdői
(2) Érintett földrészletek (ami nem üzemtervezett erdő): 043, 044, 053, 054, 059, 060, 084, 085, 089, 031/2, 042a, 042c, 049/10, 049/15, 049/16, 049/3, 049/4, 049/5, 049/9d, 055/2a, 055/2b, 055/2c, 086/10, 086/11, 086/12, 086/13, 086/14, 086/15, 086/16, 086/17, 086/18, 086/20, 086/22a, 086/5a, 086/5c, 086/6, 086/8, 087/10, 087/11, 087/12, 087/13, 087/14, 087/15, 087/16, 087/17, 087/3b, 087/4, 087/5, 087/6, 087/7, 087/8, 087/9, 090a

(3) Érintett erdőrészletek: 65 A-E, 66 A-C; 67A, F, C, D, TI; 81 C és D; 79 A és B; 80 A-B, 77 A; 58 VF, CE, E, F, G
(4) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok:

Kód	Erdő területekre vonatkozó előírások
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő a, jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E20	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.

E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban célállományként és elegyfaként sem alkalmazható.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.
E70	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata során a következő előírásokat kell érvényesíteni: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni. • Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, kizárólag fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással. Vegyszeres védekezés esetén legalább 10 munkanappal a tervezett védekezés megkezdése előtt írásban kell értesíteni, az érintett hatóság illetékes szervét, megjelölve a beavatkozás tervezett helyét és időpontját.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon gondoskodni kell az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorításáról.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók.

KE-6 kezelési egység

Ezek a kis kiterjedésű értékes élőhelyek beavatkozás nélkül, a természetes folyamatoknak utat engedve tartandók fenn. Zavarásuk, megbontásuk átalakítja az élőhelyek mikroklímáját és kipusztíthatja az itt élő védett fajokat pl. a tőzegpáfrányt (Thelypteris palustris), erdei ujjaskosbor (Datylorhiza fucsii), mocsári nőszőfű (Epipactis palustris). A lápréteket - bár nem erdős élőhelyek - azért tárgyaljuk itt mert elválaszthatatlanok és mozaikosak a fűzlápokkal azok aljnövényzetével szoros kapcsolatban állnak. Kezelésükben pedig ugyancsak az érintettlenség fenntartása a meghatározó.

(1) Meghatározás: Á-NÉR kód: Fűzlápok és égerligetek (J1a és J5), meszes láprétek, rétlápok (D1), mészkerülő bükkösök (K7a) Natura 2000 kód: 91E0 Fűzlápok, égerligetek, , 7230 meszes láprétek, rétlápok; 9110 mészkerülő bükkösök
(2) Érintett földrészletek: Komlóska 044, 085, 091, 092, 093, 094, 055/1, 055/2a és b, 086/14, 086/5a, 087/12, 087/2, 087/3a, 087/3b, 087/4, 090a, 095/11a, 095/18, 095/19.

(3) Érintett erdőrészletek:Komlóska 58E, 79A, 81B, 81C, 81E

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok:

Kód	Erdő és gyep területekre vonatkozó előírások	Magyarázat
E10	Meghatározott erdőrészletekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.	
Gy21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.	Láprétek, rétlápok esetén.

KE-7 kezelési egység

Hosszú távon a területen található idegenhonos fafajokból álló erdőket javasolt átalakítani honos fafajúvá, hogy ne fertőzzék a honos értékes és jelölő állományokat, szomszédos gyepeket, ne alakítsák át, zsigereljék ki a honos fafajú erdőknek alkalmas élőhelyeket. A madárvédelmi területtel való átfedés miatt a fészektartó és odvas fákat, illetve azok környékét a fészkelési időszakban kímélni kell.

(1) Meghatározás: Á-NÉR kód: Akácosok, erdei-, fekete- és lucfenyvesek (S1, S4, S5), Natura 2000 kód: -
(2) Érintett földrészletek: Komlóska 055/1, 055/2a, 055/2a, 055/2a, 055/2a, 055/2b, 086/11, 086/11, 086/11, 086/17, 086/17, 086/19, 086/20, 086/3, 086/8, 086/8, 086/9, 086/9, 087/11, 087/11, 087/11, 090a, 090a, 090b.

(3) Érintett erdőrészletek:Komlóska 65C, 81B, 81A, 66D, 67A, 79B

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok:

Kód	Erdő területekre vonatkozó előírások	Magyarázat
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a	

	teljes területen.	
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.	
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.	
E20	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.	
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.	
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban célállományként és elegyfaként sem alkalmazható.	
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.	
E70	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata során a következő előírásokat kell érvényesíteni: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni. • Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, kizárólag fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában.	

	• Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással. Vegyszeres védekezés esetén legalább 10 munkanappal a tervezett védekezés megkezdése előtt írásban kell értesíteni, az érintett hatóság illetékes szervét, megjelölve a beavatkozás tervezett helyét és időpontját.	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon gondoskodni kell az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorításáról.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók.	Az inváziós fajok visszaszorítására.

KE-8 kezelési egység

Vágásterületeken elsődlegesen az inváziós és agresszíven terjedő fajok visszaszorítása javasolt, melyhez elsősorban mechanikai módszereket kell alkalmazni. Mellőzni kell továbbá az idegenhonos fafajokkal történő felújítást illetve telepítést, előtérbe kell helyezni a természetszerű állapotok kialakítását.

(1) Meghatározás: Á-NÉR kód: Vágásterületek (P8), Natura 2000 kód:-
(2) Érintett földrészletek:Komlóska 049/4, 055/2a

(3) Érintett erdőrészletek: Komlóska 67D
(4)Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok:

Kód	Erdő területekre vonatkozó előírások
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E68	Totális gyomirtó szerek használata az illetékes hatóság engedélyével csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata során a következő előírásokat kell érvényesíteni: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni. • Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – kizárólag fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen

	vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással. Vegyszeres védekezés esetén legalább 10 munkanappal a tervezett védekezés megkezdése előtt írásban kell értesíteni, az érintett hatóság illetékes szervét, megjelölve a beavatkozás tervezett helyét és időpontját.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon, vágásterületen gondoskodni kell az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorításáról.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók.

3.2.1.4. SZÁNTÓK

KE- 9 kezelési egység

A területen található kisparcellás szántókon a természetkímélő gazdálkodás előtérbe helyezésével elősegíthető a jelölő élőhelyek és védett értékek fennmaradása.

(1) Meghatározás:Á- NÉR kód: Kis és nagyparcellás szántók (T6, T10), Natura 2000 kód:-

(2) Érintett földrészletek: Komlóska 055/2a, 043, 052, 049/15, 049/16, 049/3, 086/20.

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok:

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ10	Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.
SZ11	Szalma, széna: szalma, széna depóniát és bálát (különösen a felszíni vizektől mért 200 m távolságon belül és ártéren) a területről 30 napon belül le kell hordani.
SZ12	Egyéb szerves hulladék (szár, levél, cefre): cefre mésszel keverve talajjavítás céljá-ból csak engedéllyel helyezhető ki.
SZ13	Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ25	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ34	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.

SZ37	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ43	Fás szárú és lágy szárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
SZ46	Melioráció tilos.
SZ63	Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.
SZ68	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor kell legyen. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell.

3.2.1.5. EGYÉB

KE-10 kezelési egység

A területen számos jelzett földút található, melyek nyomvonala sok esetben eltér az eredetitől, vagy a kátyúsodás miatt az eredeti nyomvonal mellett több nyomban a gyepen halad. A nyomvonalakat szükséges 1-re leszűkíteni és a gyepeket a közlekedéssel nem érinteni. Az utak karbantartásánál a vegyszerhasználatot kerülni kell azokat mechanikus módszerekkel kell kiváltani.
(1) Meghatározás: Á-NÉR kód: Kivett út (U11). Natura 2000 kód: -
(2) Érintett földrészletek: 049/1, 095/16, 095/14, 094, 088, 087/8, 050, 086/12, 053, 048, 087/17, 086/9, 086/5b

3.2.1.6. VADGAZDÁLKODÁS

A területen számos szóró, vadetető és magasles található – minden gyepterületen szinte kivétel nélkül. Legalább 5 helyszínen a teljes területen. A szórók és vadetetők környéke, erősen feltúrt, taposott, gyomos. Tekintettel arra, hogy az itt található hegyi rétek, félszáraz gyepek és szőrfű-gyepek jelölő élőhelyek nagyon fontos a vadak zavarásának minimalizálása, ezért a vadászati és vadgazdálkodási létesítményeket ezeken a területeken hosszú távon fel kell számolni és kevésbé értékes területen kialakítani.

Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírások	Magyarázat
V01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó létesítése tilos.	A Zsidó-réten erdei rakodó kialakítása a nagymértékű taposási kár miatt vegetációs időszakon kívül sem támogatható.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

- A területen újabb bányatelek nem fektethető, valamint bányanyitás nem támogatható.
- A területen új aszfaltozott utak nyomvonalát lehetőség szerint a Natura 2000 területen kívülre, vagy meglévő utak nyomvonalára lehet tervezni, de minden esetben az Igazgatósággal előzetesen egyeztetni szükséges.
- Az utakon és utak mentén a vegyszeres gyomirtás nem támogatható.
- A Zsidó-réten keresztül haladó földutat csak egy – eredeti - nyomvonalon kell használni.
- Natura 2000 területen szennyvíztisztító telepek elhelyezésére lehetőség szerint ne kerüljön sor.
- Távközlési tornyok, nagyméretű reklámtáblák elhelyezése nem javasolható a területen.
- Szeméttelepek elhelyezése Natura 2000 területen nem lehetséges, az elhagyott hulladéklerakásokat fel kell számolni.
- Az antropogén hatásra kialakult tűzeseteket meg kell akadályozni.
- A turisztikai célú fejlesztéseket – turistautakat, pihenőket, kilátótornyokat – minden esetben egyeztetni kell az igazgatósággal.
- Az elektronikus hírközlési építmények vonatkozásában, és a postai létesítmények vonatkozásában a vonatkozó jogszabályok rendelkezései irányadók. Ezek elhelyezése nem támogatható a területen.
- A kialakítandó, áthelyezendő, ideiglenes és végleges közlekedésépítési létesítményekhez, valamint a megszüntetendő közlekedési létesítményekre a B.-A.-Z, Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelőségtől engedélyt kell kérni. Természetvédelmi szempontból új közlekedési létesítmények kialakítása nem javasolt.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

A Zsidó-réten és a becserjésedő többi gyepen mindenképpen szükséges a a hegyi rétek helyreállítása cserjeirtással, majd kaszálással (esetleg legeltetéssel). A szegélyzónák megtartására ugyanakkor mind az erdő, mind a gyepgazdálkodás során törekedni kell.

Értékes fajokat tartalmazó gyeppé alakult vagy alakított szántót gyepként kell fenntartani, ezért javasolt a művelési ág váltás, a gyeppé átminősítés.

Tájidegen fafajú, vagy tájidegen fafajokkal elegyes erdőkben erdőszerkezet-átalakítást, idegenhonos fafajú erdők lecserélésével, honos fafajú erdők kialakítását javaslunk.

Az elkökényesedett-galagonyásodott hegyi réteket, félszáraz gyepeket cserjeirtással gyeppé szükséges visszaalakítani, gyepként kell fenntartani, művelési ág váltás nem javasolt.

3.2.3. Fajmegőrzési intézkedések

- A közösségi jelentőségű leánykökörcsin (Pulsatilla grandis) esetében az élőhelykezelési javaslatok maximális betartása biztosítja a hosszútávú fennmaradást.
- Az erdélyi tarsza és az erdélyi avarszöcske állományainak megőrzése érdekében az élőhelykezelési javaslatok betartása mellett az ismert lelőhelyeken az avartüzeket mindenképpen meg kell akadályozni, a taposási kár csökkentése érdekében a turistaforgalom és más zavaró tevékenység távol tartása indokolt.
- A jelölő fajok esetében szükséges a populációdinamika monitorozása.

<u>Új, felvételre javasolt fajok:</u>

- A vérfű boglárka (Maculinea teleius) és a sárga gyapjasszövő (Eriogaster catax) állományának megőrzése érdekében az élőhelyeknél részletezett kezelési javaslatok betartása elegendő. Valamint állománynagyságuk változását folyamatosan nyomon kell követni.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

- A területen jelenleg 1 db Natura 2000 monitoring mintapont van (hegyi réten), melyet az NBmR keretein belül a Natura 2000 élőhelyek felmérésére kidolgozott protokoll és adatlapok szerint mérünk fel a jövőben.

<u>A leánykökörcsin (Pulsatilla grandis)</u> növényfaj az NBmR keretében, annak vonatkozó protokollja szerint monitorozásra kerül.

- A területen két – esetleg 3 irodalmi adat szerint – kökörcsinfaj (leány-, fekete- esetleg hegyi kökörcsin (Pulsatilla grandis, P. nigricans, P. zimmermannii) Ezek hibridizációjának vizsgálata elengedhetetlenül szükséges.

<u>Erdélyi tarsza és erdélyi kurtaszárnyú szöcske (Isophya stysi és Pholidoptera transsylvanica)</u>

- A fajokat az NBmR XI. projektjéhez kapcsolódóan a megadott protokoll szerint kell monitorozni.
- Alkalmazható módszerek: vonal menti fűhálózás, egyelés és hang alapján történő azonosítás.
- A fajok még nem ismert állományait fel kell kutatni!

Sárga gyapjasszövő (Eriogaster catax)

- Pontos elterjedése és állománynagysága vizsgálandó, kutatandó.
- A hernyófészkek keresése a leghatékonyabb módszer a faj elterjedésének megállapítására.

Vérfű hangyaboglárka (Maculinea teleius)

- A területen végzett 2013. évi kutatások alapján ismertté vált állomány további vizsgálata indokolt, mind a populáció egyedszámát, mind annak területi eloszlását illetően. Javasoljuk, hogy a monitorozás minimálisan 3, optimálisan pedig 5 éves időintervallumot öleljen fel. A kutatásokat mind az első, mind pedig a második nemzedéken javasolt elvégezni. Az NBmR protokoll mellett, illetve azt kiegészítve a következő populációbecslési módszerek alkalmazhatók:
- A populációbecslés – időjárástól, rendelkezésre álló időtől és erőforrásoktól függően – történhet:
- 1.) Az ún. „triple catch" (napi háromszori számlálás) módszerrel, melynek az a lényege, hogy a vizsgált területen a felmérés minden napján háromszor – délelőtt, délben, illetve délután – be kell járni egy előre meghatározott mintavételi utat, és a megfigyelt imágók száma mindhárom alkalommal rögzítésre kerül. A populáció mérete, valamint átlagos egyedszáma ezekből az adatokból, egy e célra kifejlesztett matematikai képlettel számolható ki.
- 2.) Transzekt menti számlálással, akár a teljes terület bejárása alapján (véleményem szerint ez a legcélravezetőbb, és egyben legpontosabb megoldás), vagy pedig az adott élőhely méretétől függően legalább 50 - 150 méter hosszú, a faj számára legoptimálisabb növényzetű, őszi vérfű (Sanguisorba officinalis) állományokat magukban foglaló gyepeket célzó útvonalon. A transzekt menti számlálás esetén indokolt rögzíteni a lepkék előfordulási adatainak GPS-koordinátáit (néhány esetet kivéve, például tömeges rajzás esetén, amikor az összes imágó pontos helyzetének meghatározása nyilvánvalóan lehetetlen), továbbá a transzekt kezdő-, és végpontjának (vagy akár a megtett út összes pontjának) koordinátáit is.
- 3.) Jelölés-visszafogás alapján. Alkalmas élőhely, továbbá jó időjárási körülmények esetén ez a módszer eredményezi a legpontosabb adatokat, különösen akkor, ha erre valamennyi mintavételi ponton, és a rajzási időszak minden napján sor kerül.
- 4.) Hernyók számlálásával az élőhelyen előre kijelölt mintavételi kvadrátokban. E módszer alkalmazása főként a kezdeti hernyóstádium során javasolt, amikor a lárvák még az őszi vérfű virágzatában táplálkoznak. A hernyófészkek megbontása viszont már súlyos természeti károkkal járna, így ez a megoldás nem támogatható.
- Mivel továbbá a vérfű hangyaboglárka mirmikofil életmódot folytat, ezért érdemes vizsgálatokat végezni a hangyagazda-fajok azonosítására, elterjedésére és a hangyafészkek számára vonatkozóan

3.2.5. Mellékletek

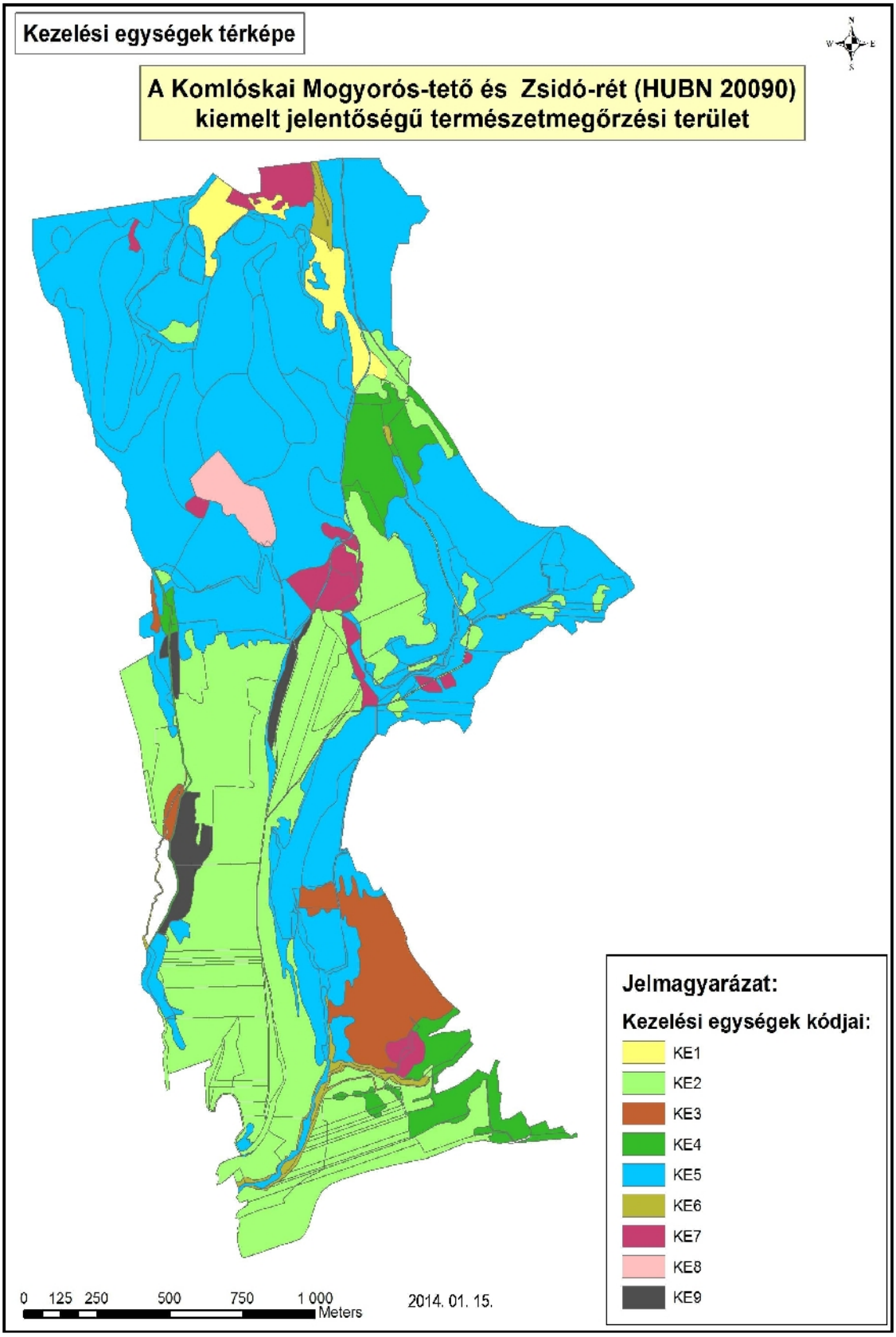

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Gyepek tekintetében:

A Natura 2000 területet 17 MEPAR blokk érinti. A támogatható területek aránya 26% – 89,97 ha - hiszen a kérdéses Natura 2000 terület nagy részt erősen cserjésedő, és 12 % lejtő feletti területek. Besorolását tekintve Bodrogköz A és B zóna, nem MTÉT területek.

A területen az A zónában a gyepgazdálkodás élőhelyfejlesztési előírásokkal és a természetvédelmi gyeptelepítés, B zónában ezt kiegészíti a szántóföldi növénytermesztés madár- és apróvad élőhelyfejlesztési előírásokkal támogathatók zonális célprogramban. Horizontális célprogramban extenzív gyepgazdálkodás célprogramra lehet, valamint ökológiai növénytermesztés és gyepgazdálkodás célprogramra, utóbbira csak akkor lehet pályázni, ha bejelentett biogazdálkodó.

Horizontális ültetvényes célprogramban ökológiai gyümölcstermesztésre, valamint hagyományos gyümölcstermesztésre van lehetőség pályázni, utóbbira csak szintén bejelentett biogazdálkodóként.

Erdőkre (szektortól függetlenül) igénybe vehető támogatások:

A) 32/2008. (III. 27.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására nyújtandó támogatások igénybevételének részletes szabályairól – a jogszabály alapján normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére:

- alaptámogatás: (a) erdőfelújítást megelőző terület-előkészítés, a károsodott faállomány letermelése, (b) első kivitelű erdősítés vagy pótlás, (3) tőre vágás vagy sarjaztatás
- kiegészítő támogatás: (a) bakhátak létesítése, (b) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése, (c) 15 fokot meghaladó lejtésű területen rőzsefonat vagy talajfogó gát létesítése

B) 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről – a jogszabály alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető az alábbi fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására:

- erdőállomány alatti erdősítéssel történő szerkezetátalakítás
- tarvágást követő szerkezetátalakítás: (a) fafajcserével, (b) fafajcserével, tuskózással, gyökérfésüléssel, (3) fafajcserével, fainjektálással vagy tuskókenéssel
- állománykiegészítéssel történő szerkezetátalakítás

Erdőkre (a többségi állami tulajdonú területek kivételével) igénybe vehető támogatások:

C) 124/2009. (IX. 24.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdő-környezetvédelmi intézkedésekhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről – A jogszabály alapján normatív terület-, illetve térfogatalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető az alábbi (természetvédelmi célokat is magába foglaló) célprogramokra:

- agresszíven terjedő, idegenhonos fa- és cserjefajok visszaszorítása
- szálaló erdőgazdálkodás bevezetése
- erdőállományok kézimunka-igényes ápolása
- őshonos erdőállományok tarvágásos felújításának visszaszorítása
- speciális erdei élőhelyek és természetes erdőfelújítás lehetőségének biztosítása: (a) mikroélőhelyek kialakítása, fenntartása, (b) facsoportok visszahagyása a véghasználat során, (c) az erdőfelújítás sikerességét biztosító cserjeszabályozás
- véghasználat elhalasztása talaj- és élőhelyvédelem céljából
- közjóléti célú erdők fenntartása
- erdei tisztások kialakítása és fenntartása
- természetkímélő anyagmozgatási módszerek alkalmazása

Erdőkre (az önkormányzati és többségi állami tulajdonú területek kivételével) igénybe vehető támogatások:

D) 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól – A jogszabály alapján vissza nem térítendő kompenzációs támogatás vehető igénybe a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából.

Erdőkre (magán- és önkormányzati tulajdonú területekre) igénybe vehető támogatások:

E) 25/2012. (III. 20.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a fiatal erdők állományneveléséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről – A jogszabály alapján vissza nem térítendő támogatás vehető igénybe a fiatal erdők gazdasági értékét növelő állománynevelési jellegű tevékenységek (befejezett erdősítés ápolás, tisztítás és törzsnyesés) végzésére.

Jelen területen a magántulajdonú erdők esetében a 124/2009. (IX. 24.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdő-környezetvédelmi intézkedésekhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló jogszabály alapján normatív terület-, illetve térfogatalapú, vissza nem térítendő támogatás, valamint a 25/2012. (III. 20.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a fiatal erdők állománynevelésére igénybe vehető támogatások részletes feltételeiről szóló jogszabály alapján vissza nem térítendő támogatás, továbbá a 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló jogszabály alapján vissza nem térítendő kompenzációs támogatás vehető igénybe a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezésére igényelhető.

A 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló jogszabály alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására.

3.3.2.Javasolt agrártámogatási rendszer

A vizsgálati terület erdein belül mutatkozó magas állami tulajdoni hányad miatt valamilyen módon szükségesnek tartanánk a fenti szempontok/jogcímek állami szektorra való kiterjesztését is. Mivel az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) közvetlenül nem támogathatók az állami tulajdonú területek, itt szóba jöhetnek esetleg az állami erdőgazdálkodás rendszerén belül elkészítendő belső szabályozások és utasítások (hozzájuk rendelten pedig belső pénzeszköz-elkülönítések), illetve a plusz források bevonását jelentő, az ismertetett (vagy azokhoz hasonló) jogcímek szerinti, természetvédelmi célokat is szolgáló tevékenységek megvalósítását segítő pályázatok. A nem állami tulajdonú területek esetében elemzésnek szükséges továbbá alávetni a jelenlegi támogatás-igénylések és támogatottság mértékét, a futó programok megfelelőségét, hogy a működő támogatási programok hatékonyságáról reális helyzetképet kapjunk.

Cserjésedés visszaszorítására és inváziós növények irtására kidolgozott támogatási rendszer is kellene, amely cserjésedés, illetve a fertőzőttség mértékét alapul véve, javasolt technológiák (élőhely és fertőzöttség függően mechanikai, vagy kémiai módszer) alkalmazása mellett nyújtana a visszaszorításhoz támogatást a gyepgazdálkodás élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogramban.

3.3.3. Pályázatok

Az erdős élőhelyek állapotának javítására plusz forrás bevonását jelenthetik a különböző élőhely-rekonstrukciós célú pályázatok (pl. KEHOP, LIFE+, Interreg).

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

2013 februárjában összegyűjtöttük a területen érintett célcsoportok többségének elérhetőségeit, mely a tervezési folyamat során még újabb érintettekkel bővült.

2013 márciusától megkezdtük a fontosabb célcsoportok, kulcsérintettek megkeresését. E-mailen vagy postai úton tájékoztató levelet küldtünk ki 15 érintett számára, melyben tájékoztattuk őket a fenntartási tervek tervezési folyamatáról, céljáról, kommunikációjáról, a tervezett fórumokról, információs anyagokról. Tájékoztattuk őket arról is, milyen módon nyílik lehetőségük észrevételeket és javaslatokat tenni (önkormányzati kifüggesztés, fórumok, honlap, levélben vagy e-mailen megküldött észrevételek), illetve kértük együtt működésüket az egyeztetési folyamatban. A tájékoztató levéllel együtt egy kérdőívet is eljuttattunk hozzájuk, melyben – célcsoportonként eltérő tartalommal – a Natura 2000 kijelöléssel és az adott területtel kapcsolatos tájékozottságukról, a kijelöléshez való viszonyulásukról, problémáikról, elvárásaikról, javaslataikról kérdeztük őket. Az időközben felmerülő újabb kulcsérintettek számára ugyancsak megküldtük a tájékoztató levelet és kérdőívet, így az előzetes tájékoztatás és kérdőívezés folyamata2013 júliusáig zajlott. A megkeresett 15 érintett közül 6 válaszolt (levélben, e-mailen vagy telefonon) a kérdőívben feltett kérdésekre.

2013 májusában Komlóska önkormányzatával telefonon is kapcsolatba léptünk, ily módon is tájékoztatva őket a fenntartási tervek készítésének kommunikációs folyamatáról. Együttműködésüket, illetve a fórumok szervezésével és a helyben alkalmazható tájékoztatással kapcsolatban segítségüket is kértük.

2013 júniusában telefonon is megkerestük a sárospataki falugazdász irodát és interjút készítettünk velük. Emellett együttműködésüket kértük, tájékoztattuk őket a fenntartási tervek készítésének folyamatáról, kommunikációjáról.

A célcsoportok összegyűjtésekor nem kevés nehézséget okozott a Natura 2000 területen érintett földrészletek tulajdonosai nevének, elérhetőségének beszerzése. A falugazdászok – elmondásuk szerint – nem rendelkeznek adatbázissal a Natura 2000 területeken gazdálkodó összes gazdáról, ezért a tulajdonosokról csak az egyes helyrajzi számok földtulajdoni lapjai alapján szerezhettünk be adatokat.

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság honlapján (http://anp.nemzetipark.gov.hu) 2013. február 5-én hírt tettünk közzé arról, hogy 14 másik Natura 2000 területtel együtt elkezdődött a terület fenntartási tervének elkészítése. Tájékoztatást adtunk arról is, hogy a felmérési és kommunikációs folyamat hogyan zajlik, valamint az egyes területeken milyen védett értékek találhatók (http://anp.nemzetipark.gov.hu/index.php?pg=news_7_1954). 2013. május 21-én a honlap „Egyéb védelmi kategóriák" menüpontjában kialakított „Natura 2000" menüpont alá (http://anp.nemzetipark.gov.hu/natura2000) felkerült a fenntartási tervekről egy rövid, általános tájékoztató, az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén lévő Natura 2000 hálózatot bemutató térkép, az érintett helyrajzi számokat tartalmazó rendelet, kapcsolódó jogszabályok, illetve a gazdálkodók számára további hasznos információk (kaszálással kapcsolatos ügyintézés rendje, bejelentőlap).

2013 júniusában elkészült a tájékoztató leporelló, mely tartalmazza a területen várható korlátozásokat és azok okait, valamint a természetvédelmi kezelő elérhetőségét.

2013. szeptemberében felkerült a honlapra a fenntartási terv tervezete, a tájékoztató leporelló, valamint a falu-, gazdafórum és terepbejárás meghívója (http://anp.nemzetipark.gov.hu/hubn20090-komloskai-mogyoros-teto-es-zsido-ret).

2013. október 10-én Komlóskán a megalapozó dokumentáción alapuló egyeztetési anyag elkészülése után egyeztető falu- és gazdafórumot, valamint terepbejárást szerveztünk, melyre meghívtuk az érintett célcsoportokat. A fórum időpontját 30 nappal a megrendezést megelőzően a legfőbb érintettek számára postai vagy elektronikus úton megküldtük. Ehhez mellékeltük a terv egyeztetési változatát, illetve az érintett település önkormányzatát megkértük az egyeztetési változat kifüggesztésére. A kifüggesztés időtartamát az önkormányzat pecsétjével igazolta.

A fórumon elhangzottakat folyamatosan dokumentáltuk és a javaslatokat a terv végleges változatába beépítettük.

Alkalmazott kommunikációs eszköz	**Szám**	**Időpont**
érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	15 érintett 43 érintett	2013.március–július 2013. szeptember
honlap	3 megjelenés	2013.02.05. 2013.05.21. 2013.09.29.
nyomtatott ismertető	1 féle	2013. június
önkormányzati közzététele	1	2013. 09.12-26.
terepbejárás	1 alkalom 9 fő	2013. október 10.
falufórum	1 alkalom 15 fő	2013. október 10.
gazdafórum	1 alkalom 15 fő	2013. október 10.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Előzetes kommunikáció során levélben vagy e-mailen megkeresett érintettek

6 földtulajdonos
660810. sz. Pusztavár Vadásztársaság
Tölgyesbérc Erdőszövetkezet
Északerdő Zrt. Sárospataki Erdészeti Igazgatóság
Abaúj–Zemplén Értékeiért Közhasznú Egyesület
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Zempléni Helyi Csoport
Zempléni Nemzeti Parkért Szövetség
Komlóska Község Önkormányzata.
Sárospataki Területi Falugazdász Iroda
Agrárium Kht.

A területen érintett összes célcsoport

a) gazdálkodók
660810. sz. Pusztavár Vadásztársaság
Tölgyesbérc Erdőszövetkezet
Északerdő Zrt. Sárospataki Erdészeti Igazgatóság
1 magán erdőgazdálkodó

b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői
Földtulajdoni lapok alapján tulajdonosok

c) helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet
Abaúj–Zemplén Értékeiért Közhasznú Egyesület
Komlóskáért Alapítvány
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Zempléni Helyi Csoport
Zempléni Nemzeti Parkért Szövetség

d) Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervei és települési önkormányzatok
Komlóska Község Önkormányzata.
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal FI Vadászati és Halászati Osztály
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Szolgálat
Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
Nemzeti Hírközlési Hatóság Miskolci Igazgatóság
B.-A.-Z Megyei Rendőr-főkapitányság
ÁNTSZ Észak-magyarországi Regionális Intézet Kirendeltsége
Nemzeti Közlekedési Hatóság Észak-magyarországi Regionális Igazgatóság
B.-A.-Z. Megyei Földhivatal
Sátoraljaújhelyi Járási Földhivatal
Sátoraljaújhelyi Hivatásos Tűzoltóság
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítész
Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság
B.-A.-Z. Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolc Járási Hivatal Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala
Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-magyarországi Kirendeltsége

h) gazdálkodói szakmai szövetségek
Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége Borsod-Abaúj-Zemplén megye
j) agrár szaktanácsadók
3 agrár szaktanácsadó
k) falugazdászok
Sárospataki Területi Falugazdász Iroda

m) iskolák
Komlóskai Ruszin Nemzetiségi Általános Művelődési Központ Általános Iskolája
n) agrár szakmai és érdekképviseleti szervezet
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Mezőgazdasági Érdekvédelmi Szövetség
Agrárium Kht.
o) helyi leader egyesület
Abaúj Leader Egyesület

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Az előzetes kommunikáció folyamán felvettük a kapcsolatot több hatósággal, a fenntartási tervek készítéséhez szükséges adatok megkérése ügyében.

2013 áprilisában megkerestük a B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóságának Vadászati Osztályát, kikértük a fenntartási tervek készítéséhez szükséges vadászati adatokat

Ugyancsak 2013 áprilisában a B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóságától megkértük a területen érintett erdőgazdálkodók elérhetőségét.

2013. őszén meghívtuk az érintett hatóságokat a fórumokra és a terepbejárásra, valamint elküldtük részükre a terv tervezetet és kértük véleményezzék azt. A megkeresett 17 hatóság közül 10 jelzett vissza. .

A B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága megjegyezte, hogy Natura 2000 elsődleges rendeltetést a 2009. évi XXXVII. tv. (Evt.) 24. § (5) bekezdése alapján a körzeti erdőterv készítése és az erdőtervek elfogadása esetén lehet megállapítani.

A B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság jelezte, hogy a fenntartási tevékenységek során gondoskodni kell arról, hogy a környezeti hatások az érintett és a környező termőföldek minőségében kárt ne okozzanak, ez beépítésre került a a 3.2.1.fejezetbe.

A Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság Miskolci Igazgatóság az elektronikus hírközlési építmények vonatkozásában a 2003. évi C. törvény 94. § (1) bekezdését, a postai létesítmények vonatkozásában a 2012. évi CLIX. törvény 31. § (1) bekezdését kéri figyelembe venni. Javaslatuk beépítésre került a 3.2.1. Élőhelyek kezelése alfejezet Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok pontjába.

A B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelőség jelezte, hogy a kialakítandó, áthelyezendő, ideiglenes és végleges közlekedésépítési létesítményekhez, valamint a megszüntetendő közlekedési létesítményekre a hatóságuktól engedélyt kell kérni a 93/2012. (V.10.) kormányrendeletben foglaltaknak megfelelően, mely javaslat beépítésre került a 3.2.1. Élőhelyek kezelése alfejezet Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok pontjába.

A B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Földhivatala Sátoraljaújhelyi Járási Hivatal Járási Földhivatal arról adott tájékoztatást, hogy a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 5. §-ában foglalt hasznosítási kötelezettség teljesítése jogszabályi kötelezettség. Ezért a 3.2.1. Élőhelyek kezelése alfejezetben beépítésre került, hogy a termőföldek hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó rendelkezéseket a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény is megállapít.

A B.-A.-Z. Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság felhívta a figyelmet arra, hogy az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer megállapításáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet szerinti előírásokat a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs kifizetéseknél is alkalmazni kell, így a támogatás igénybevétele esetén kötelezően alkalmazandó a „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” feltételrendszer. Javaslatuk beépítésre került a 3.2.1. Élőhelyek kezelése alfejezetébe.

Az Északerdő Zrt. megjegyezte, hogy a fenntartási terv a vonatkozó 275/2004. Korm. r. 4. § (5) bekezdésének megfelelően nem korlátozásokat, hanem földhasználati javaslatokat kell, hogy tartalmazzon a gazdálkodók részére, ezzel ellentétben a fenntartási tervben szereplő táblázatok és azok részletes magyarázata előírásokat, tiltásokat, korlátozásokat tartalmaz; javasolják ezek átfogalmazását. Tájékoztatást kaptak, hogy jelen fenntartási terv nem fogalmaz meg kötelezettségeket, a kezelési javaslatok egy újonnan kidolgozásra kerülő támogatási rendszeren keresztül, önkéntes vállalás szerint realizálódnak majd.

Komlóska Önkormányzata jelezte, hogy ha a cserjéseket nem szorítják vissza, a vadak be fognak húzódni egészen a belterületre. A 3.2.1.2. Cserjések fejezet Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok közé beépítésre került az élőhelyrekonstrukció, gyeppé alakítás, a 3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés fejezetben pedig, hogy a Zsidóréten és a becserjésedő többi gyepen mindenképpen szükséges a hegyi rétek helyreállítása cserjeirtással, majd kaszálással (esetleg legeltetéssel).

A Tölgyesbérc Erdőszövetkezet megjegyezte, hogy a támogatások igénybevételénél nagy problémát jelent, hogy nagyrészt osztatlan közös tulajdonú területekről van szó, amelyeknél az összes tulajdonosok hozzájárulása is kellene a támogatás igényléshez, ezt nehéz megoldani.

Nem tett kifogást a tervezetben foglaltakkal kapcsolatban az Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség és a B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve. Illetékesség hiányában nem tett észrevételt a B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Földhivatala és a Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság.

4. Térképek

4.1. Területi lehatárolás

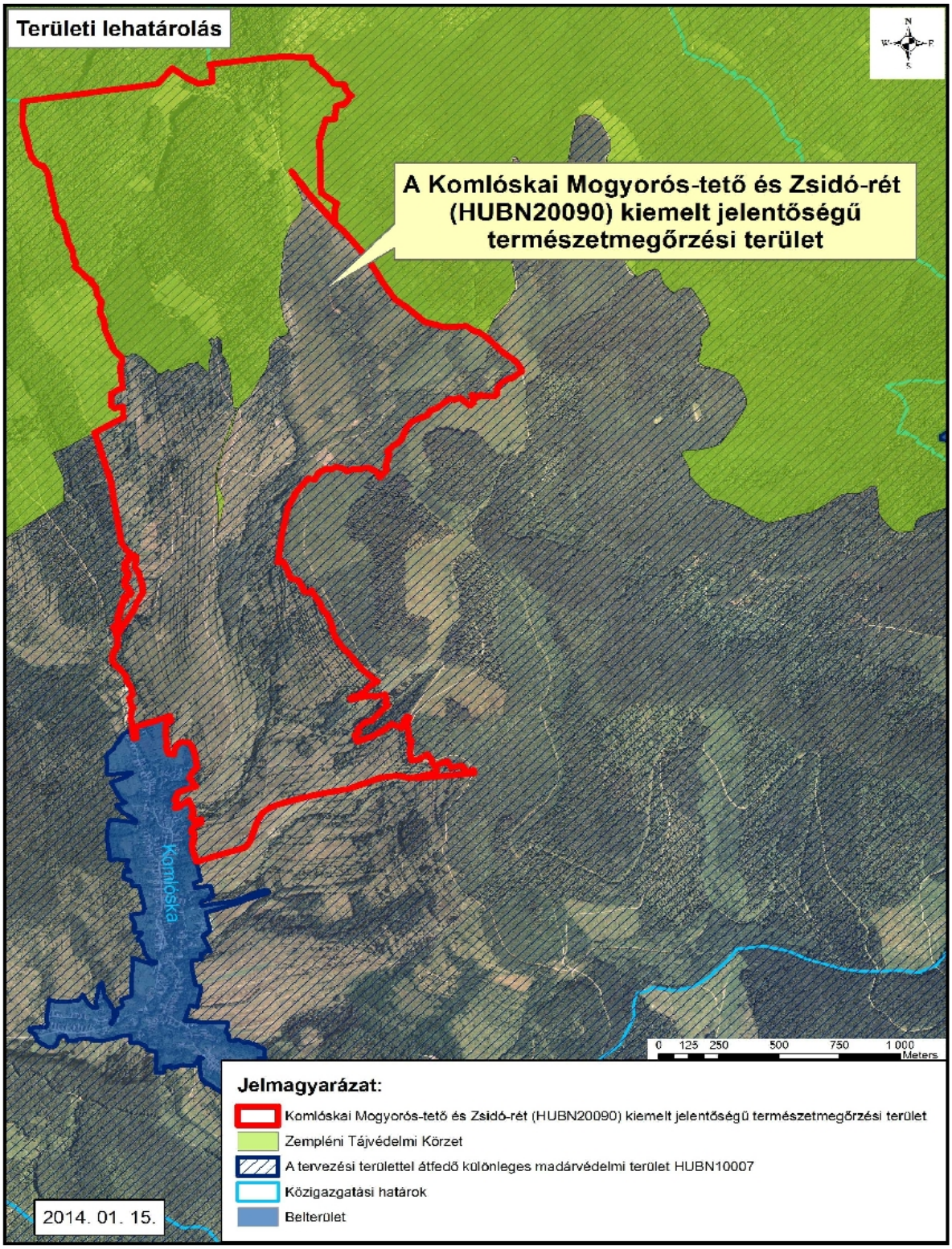

4.2. Élőhelytérkép

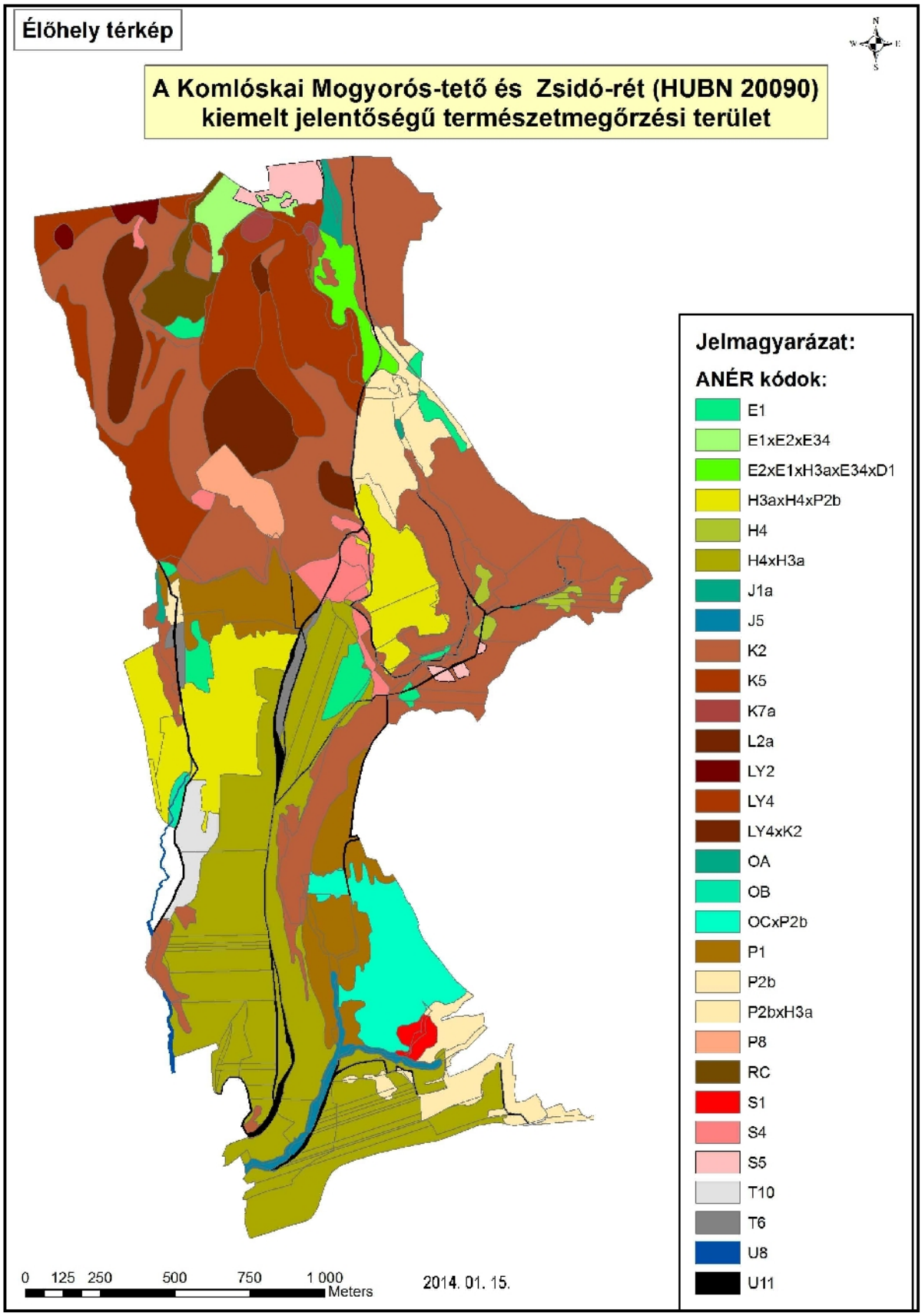

Élőhely kódok magyarázata

A hibridkategóriák (ahol két, három kód szerepel együtt) az együttes, mozaikos előfordulást jelent.

E1: Franciaperjés rétek
E2: Veres csenkeszes rétek
E34: Hegy-dombvidéki sovány gyepek és szőrfűgyepek
H3a: Köves talajú lejtősztyepek
H4: Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok
J1a: Fűzlápok
J5: Égerligetek
K2 : Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
K5: Bükkösök
K7a: Mészkerülő bükkösök
L2a : Cseres-kocsánytalan tölgyesek
LY2:Törmeléklejtő-erdők
LY4:Tölgyes jellegű sziklaerdők és tetőerdők
OA: Jellegtelen fátlan vizes élõhelyek
OC : Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek
OB: Jellegtelen üde gyepek
P2b : Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
P1: Őshonos fafajú fiatalosok
P8: Vágásterületek
RC: Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
S1: Akácültetvények
S4: Ültetett erdei- és feketefenyvesek
S5: Egyéb ültetett tájidegen fenyvesek
T10: Fiatal parlag és ugar
T6: Extenzív szántók
U8: Folyóvizek
U11: Út és vasúthálózat
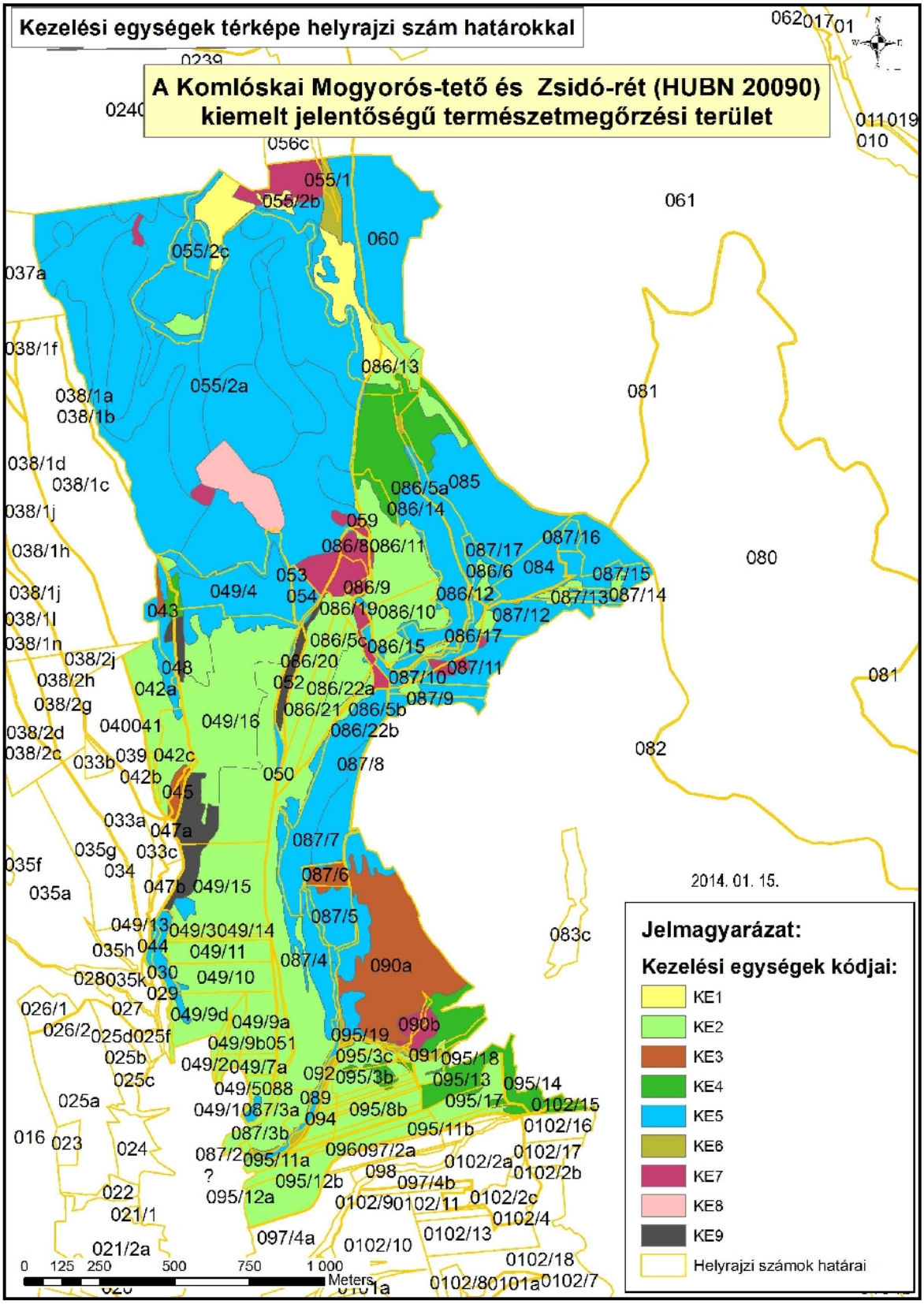
4.3. Kezelési egységek a helyrajzi számokkal